

MRSA zet rem op tetracyclines in varkenshouderij

MRSA komt uitzonderlijk veel voor bij varkenshouders, maar ook bij mensen die beroepshalve op varkensbedrijven komen. Echter, waar de ziekenhuis-MRSA resistent is tegen vele soorten antibiotica, is het varkens-MRSA vooral resistent tegen tetracyclines. Een rem op het tetracyclinegebruik bij varkens is dan ook wat de Voedsel- en Warenautoriteit voorstaat.

Vorig jaar werd bekend dat veel varkenshouders drager zijn van de MRSA-bacterie (meticilline-resistente Staphylococcus aureus). Uit landelijke cijfers van het RIVM blijkt dat ongeveer 0,03 procent van de Nederlandse bevolking de bacterie bij zich draagt, tegenover 23 procent van de varkenshouders. Het laatste cijfer komt uit een kleinschalig onderzoek onder 26 varkenshouders. Verontrust door deze uitkomsten liet de VWA afgelopen winter in totaal 540 varkens uit 54 koppels bemonsteren aan de slachtlijn. In 44 koppels werd de kiem gevonden en wel bij 209 van de 540 varkens. Het ging om dezelfde MRSA die ook bij de varkenshouders was aangetroffen. Er werden geen regionale verschillen in besmettingsgraad gevonden. Deze resultaten komen overeen met eerder onderzoek in Frankrijk. Uit het tot nog toe gedane onderzoek blijkt dat varkenshouders 760 keer meer kans hebben MRSA op te lopen dan de gemiddelde Nederlander. Ook regelmatige bezoekers van

varkensbedrijven hebben kans besmet te raken. Een steekproef onder dierenartsen en diergeneeskunde studenten bracht een 150 keer grotere kans op besmetting aan het licht.

Ander type MRSA

MRSA is een Staphylococcus aureus die het zogenoemde MecA-gen in zich heeft. Dat maakt deze bacterie resistent tegen penicillines, cephalosporines en bèta-lactamase remmers. Bekend is dat deze soort zich goed ontwikkelt op plaatsen waar veel antibiotica worden gebruikt, zoals in ziekenhuizen en verpleeghuizen. De MRSA die in Nederland werd aangetroffen, is dan ook vooral een ziekenhuisbacterie.

De soort die bij varkens is gevonden, is echter een andere. In tegenstelling tot de ziekenhuis-MRSA is deze niet multiresistent; wat wel opvalt is de hoge mate van resistentie tegen tetracyclines. Eveneens opmerkelijk, zo blijkt uit het onderzoek van VWA en RIVM, is dat dit type MRSA in 2003 voor het eerst is gevonden bij de mens. Dit kan betekenen dat deze soort

Antibiotica			
Afzet van antibiotica in de Nederlandse veehouderij (2004)			
Groepen antibiotica	kg Actieve stof in 2004	Verskil t.o.v. 2003	Percentage van het totale gebruik
Penicillinen/cefalosporinen	45.000	18 %	10%
Tetracyclinen	269.000	19 %	59%
Macroliden	24.000	33 %	5%
Aminoglycosiden	9.000	0 %	2%
Fluorochinolonen	7.000	40 %	2%
Trimethoprim/sulfa's	93.000	3 %	20%
Andere	6.000	-14 %	2%
Totaal	453.000	15 %	100%

Bron: Fidin

BESMETTING

Uit onderzoek blijkt dat de varkenshouderij een bron van de MRSA-bacterie is. De soort MRSA die bij varkens is gevonden, is een andere dan die in ziekenhuizen wordt aangetroffen. In tegenstelling tot de ziekenhuis-MRSA is de 'varkens-MRSA' niet multiresistent.

sinds dan in Nederland voorkomt. Het RIVM onderzoekt nu of dit type MRSA gerelateerd is aan de veehouderij. VWA vermoedt een relatie met het gebruik van tetracyclines en roept op om het gebruik ervan te verminderen. Tetracyclines behoren tot de zogenoemde oude antibiotica (sinds 1953) en worden tot op heden veelvuldig gebruikt in de varkenshouderij, vooral tegen longaandoeningen. Dierenartsen schrijven het middel graag voor vanwege hun gunstige prijs-kwaliteitverhouding. Daarnaast zijn zij terughoudend met het inzetten van nieuwe, vaak dure antibioticumsoorten bij dieren om resistentieontwikkeling bij de mens te voorkomen.

Veel onderzoek nodig

Hoewel MRSA massaal aanwezig blijkt op

varkensbedrijven, vermoedt het bureau risico-beoordeling van VWA dat de kiem zich geleidelijk heeft ontwikkeld. Tot nu toe heeft dat niet tot problemen geleid. De instantie kan nog weinig zeggen over de risico's en weet nog niet of de kiem ook van mens op mens overdraagbaar is. Ook moet worden uitgezocht hoe de kiem in de varkenshouderij terecht is gekomen.

Uit voorzorg raden VWA en RIVM personen die beroepshalve in aanraking komen met varkens aan om de nodige hygiënemaatregelen te nemen, zoals mondkapje, handschoenen, handen wassen en ontsmetten. Het MRSA-onderzoek in Nederland wordt begeleid door een projectgroep waarin zitten: VWA, RIVM, het Canisius Ziekenhuis Nijmegen en het Amphia ziekenhuis Breda.

Herken MRSA

Jaarlijks wordt in Nederlandse ziekenhuizen bij ongeveer 1.500 patiënten een MRSA-besmetting vastgesteld. Dit aantal is in vergelijking met het buitenland bijzonder gering, dankzij de restrictieve antibioticuminzet van Nederlandse artsen. De kiem komt bij mens en dier voor op de huid en niet in het vlees. Net als de gewone S. aureus veroorzaakt MRSA in een klein aantal gevallen huidontstekingen, zoals steenpuisten, ontstoken huid, ontstoken wonden en krentenbaard. MRSA-infecties zijn met een beperkte groep van antibiotica te behandelen.